

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๗

วันที่ ๒๒ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง { ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดส่งคำโต้แย้งของผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามหนังสือส่งคำโต้แย้งและเอกสารประกอบสรุปได้ ดังนี้

โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ ต่อศาลจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากจำเลยที่ ๑ ผิดสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต้องร่วมรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกัน ต่อมาโจทก์และจำเลยทั้งสามได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ตกลงให้จำเลยทั้งสามร่วมกันหรือแทนกันชำระหนี้แก่โจทก์จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจำเลยทั้งสามจะชำระเสร็จ พร้อมค่าฤชาธรรมเนียม หากจำเลยทั้งสามผิดนัดยินยอมให้โจทก์บังคับคดีในส่วนที่ค้างชำระได้ทันที ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดจึงพิพากษาตามยอมคดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด ข้อเท็จจริงปรากฏต่อมาว่าจำเลยทั้งสามไม่ชำระเงินแก่โจทก์ โจทก์ยื่นคำร้องขอยึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลยที่ ๓ โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทำการยึดที่ดินจำนวน ๒ แปลง ซึ่งมีชื่อจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ โดยกำหนดวันขายทอดตลาด ๖ นัด และต่อมาสำนักงานบังคับคดีจังหวัดร้อยเอ็ดงดการขายทอดตลาดตั้งแต่นัดแรกจนถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินระหว่างนั้นผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินซึ่งเป็นบุคคลภายนอกยื่นคำร้องคัดค้านการบังคับคดีเข้ามาในคดีนี้ อ้างว่าได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์โดยการครอบครองที่ดินทั้งสองแปลงไว้โดยสงบเปิดเผยและด้วยเจตนาเป็นเจ้าของตลอดระยะเวลา ๓๐ ปี ที่เข้าครอบครอง จำเลยที่ ๓ หรือบุคคลอื่นก็ไม่เคยเข้ามาโต้แย้งคัดค้านเลยแต่อย่างใด เป็นเวลาเกินกว่า ๑๐ ปี ที่ดินทั้งสองแปลงที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้มิได้เป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยที่ ๓ ส่วนเหตุที่ผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินเกินระยะเวลา

ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิและความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่เพียงฝ่ายเดียว ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

ศาลจังหวัดร้อยเอ็ดเห็นว่า ผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยทรัพย์สินโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ ซึ่งศาลจังหวัดร้อยเอ็ดจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ประเด็นวินิจฉัย

พิจารณาคำโต้แย้งและเหตุผลประกอบคำโต้แย้งแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีมติกำหนดประเด็นวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง วรรคสี่ และวรรคห้า ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ มีหลักการและเหตุผลของการประกาศใช้ตามบันทึกท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา ความว่า “โดยที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ใช้บังคับอยู่บางส่วนไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปโดยล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี และเปิดโอกาสให้มีการประวิงคดี สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่งให้เหมาะสมยิ่งขึ้น”

ในการพิจารณาประเด็นวินิจฉัยตามคำโต้แย้งที่ผู้ร้องส่งมา เห็นควรแยกพิจารณาเป็น ๓ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง จากคำโต้แย้งที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง ในส่วนระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน กรณีมีพฤติการณ์พิเศษหรือมีเหตุสุดวิสัย การพิจารณาว่าข้ออ้างตามคำร้องมีพฤติการณ์พิเศษหรือเหตุสุดวิสัยหรือไม่ เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณา และไม่มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาเกี่ยวกับการตีความคำว่าพฤติการณ์พิเศษและเหตุสุดวิสัย เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลภายนอกในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน นั้น

เห็นว่า บทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลภายนอกและผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกบังคับคดี มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดี ดังนี้

ประการแรก กำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาล อันเป็นการคุ้มครองสิทธิบุคคลภายนอกเพิ่มขึ้นจากการที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาดำเนินการบังคับคดี จากเดิมซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๘ กำหนดบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินได้ไว้เพียงผู้ที่อ้างว่าจำเลยหรือลูกหนี้ไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สิน แต่ตามบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง กำหนดเหตุในการกล่าวอ้าง ๓ ประการ คือ (๑) จำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้ (๒) ผู้ยื่นคำร้องขอเป็นเจ้าของรวมซึ่งมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามที่ได้แบ่งการครอบครองเป็นส่วนสัดส่วน และ (๓) ผู้ยื่นคำร้องขอเป็นผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนได้อยู่ก่อน

ประการที่สอง กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการใช้สิทธิยื่นคำร้องขอให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากเดิมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๘ มิได้กำหนดเวลาไว้ จะยื่นคำร้องขอเมื่อใดก็ได้เพียงแต่ต้องยื่นก่อนเอาทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด ดังนั้น トラบใดที่การบังคับคดียังไม่ได้ทำการขายทอดตลาดก็สามารถยื่นคำร้องขอต่อศาลได้ แต่ในบทบัญญัติที่แก้ไขใหม่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง มีการกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินอย่างชัดเจน แยกเป็น ๓ กรณี กรณีแรก ไม่มีพฤติการณ์พิเศษหรือเหตุสุดวิสัยเกี่ยวกับการยื่นคำร้องขอนั้น จะต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่มีการยึดทรัพย์สินนั้น กรณีที่สอง มีพฤติการณ์พิเศษ จะต้องยื่นคำร้องขอไม่ช้ากว่า ๗ วัน ก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดไว้เพื่อการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นครั้งแรก โดยคำว่า “พฤติการณ์พิเศษ” หมายถึง กรณีที่มีเหตุใดเหตุหนึ่งเกิดขึ้นอันจะทำให้เป็นการขัดขวางหรือเหนี่ยวรั้งการดำเนินกระบวนการที่จะต้องทำนั้นให้ไม่สามารถกระทำได้ภายในกำหนดเวลา และพฤติการณ์พิเศษนั้นมีอยู่จนถึงสิ้นระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ การที่กำหนดกรอบระยะเวลาไว้ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันขายทอดตลาดนั้น เนื่องจากหากกำหนดให้ผู้ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินยื่นคำขอก่อนขายทอดตลาดเป็นเวลานาน ๆ จะเป็นการรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินที่เป็นผู้สุจริต กรณีที่สาม มีเหตุสุดวิสัย จะต้องยื่นคำร้องขอก่อนขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สิน คำว่า “เหตุสุดวิสัย” หมายถึง เหตุที่ทำให้คู่ความไม่สามารถมีคำร้องขอเช่นนั้นขึ้นมาก่อนสิ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นพฤติการณ์นอกเหนือ

ที่จะกระทำได้อีกก่อนสิ้นระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเหตุที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่มีใครอาจป้องกันได้ และคำว่า “ก่อนขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สิน” หมายความว่า การขายทอดตลาดบริบูรณ์โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีมีการตกลงด้วยการเคาะไม้ หรือด้วยกริยาอื่นอย่างใดอย่างหนึ่งตามจารีตประเพณีในการขายทอดตลาด หรือศาลมีคำสั่งให้ขายแล้ว

ทั้งนี้ การกำหนดกรอบระยะเวลาดังกล่าวเป็นการกำหนดกรอบหรือช่วงเวลาตามความจำเป็น ในแต่ละกรณี โดยการกำหนดให้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินก่อนที่จะมีการขายทอดตลาดนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลได้มีเวลาไต่สวน และถ้าหากศาลเห็นควรสั่งให้ผู้ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินวางประกัน ก็จะได้มีเวลาหาเงินหรือหลักทรัพย์มาวางประกันได้ทัน นอกจากนี้ การกำหนดกรอบระยะเวลา ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง มีเจตนารมณ์ที่จะให้เป็นบทบัญญัติ พิเศษโดยไม่ต้องนำหลักเรื่องการขอขยายหรือยื่นระยะเวลาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓ มาใช้บังคับด้วย ดังจะเห็นได้จากมีการนำถ้อยคำในมาตรา ๒๓ เช่น คำว่า “พฤติการณ์พิเศษ” หรือคำว่า “เหตุสุดวิสัย” มากำหนดไว้เพื่อเป็นการผ่อนปรนด้วย

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ให้ศาลที่พิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ ว่ามี “พฤติการณ์พิเศษ” หรือ “เหตุสุดวิสัย” หรือไม่ เป็นกรณีที่ศาลที่ออกหมายบังคับคดีจะพิจารณา เมื่อพ้นจากกรอบระยะเวลาปกติ คือพ้นช่วงระยะเวลาภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่มีการยึดทรัพย์สินนั้นแล้ว ซึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีข้อยกเว้นเป็นกรณีพิเศษเพิ่มขึ้นอีกเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม แก่บุคคลภายนอกในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน การเปิดโอกาสเช่นนี้ศาลย่อมต้องพิจารณา โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ทำให้บุคคลภายนอกไม่อาจใช้สิทธิตามปกติได้จริง ๆ ไม่ใช่เพียงข้ออ้างหรือเหตุ ซึ่งเกิดจากพฤติการณ์ที่ผู้ยื่นคำร้องต้องรับผิดชอบ แต่กลับละเลยจนไม่อาจใช้สิทธิตามปกติ และเมื่อศาล เห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะต้องตรวจสอบให้ได้ความจริงเกี่ยวกับ ทรัพย์สินที่มีข้อโต้แย้งเช่นนั้น การใช้ถ้อยคำทางกฎหมาย “พฤติการณ์พิเศษ” จึงมีความจำเป็น เพื่อเปิดให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจเพื่อความเป็นธรรมในแต่ละกรณีซึ่งไม่อาจจะระบุชัดเจนเป็นบทบัญญัติได้ เพราะอาจไม่ครอบคลุมถึงกรณีเหล่านั้น ส่วนกรณี “เหตุสุดวิสัย” เป็นภาษากฎหมายที่แสดงถึงเหตุการณ์ ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้ว บุคคลในภาวะเช่นนั้นย่อมไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามสิทธิปกติที่กฎหมายบัญญัติไว้ การใช้ถ้อยคำในทางกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นไปเพื่อให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจเพื่อความเป็นธรรมเฉพาะกรณี และเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของฝ่ายผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินแล้ว บทบัญญัติที่ให้ศาล พิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินกรณีล่วงเลยกำหนดเวลา ๖๐ วัน นับแต่วันที่มีการยึดทรัพย์สิน เป็นกรณีเฉพาะว่ามี “พฤติการณ์พิเศษ” หรือ “เหตุสุดวิสัย” หรือไม่ เป็นการวางกรอบการใช้ดุลพินิจ ของศาลที่มีเหตุผลและชัดเจนตามสมควร แม้เป็นกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลภายนอกต้องมีภาระ

ในการแสดงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน แต่ก็ไม่ใช่การบัญญัติกฎหมายเพื่อเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิของบุคคลจนเกินสมควรแก่เหตุแต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง จากคำโต้แย้งที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคสี่ บัญญัติให้สิทธิโจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลภายนอกผู้ยื่นคำร้องขอปล่อยทรัพย์สินวางเงินหรือหาประกันต่อศาล เพื่อเป็นหลักประกันในกรณีที่คำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี มีผลกระทบต่อสิทธิผู้ร้องเกินสมควรเนื่องจากได้มีการจำกัดระยะเวลาในการยื่นคำร้องตามวรรคแรกไปแล้ว หากผู้ร้องไม่สามารถที่จะนำเงินหรือหลักประกันมาวางได้ ศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ คำสั่งของศาลดังกล่าวให้เป็นที่สุด ผู้ร้องย่อมได้รับความเดือดร้อนในการหาเงินหรือหลักประกันมาวางศาล เป็นการเพิ่มภาระให้แก่บุคคลภายนอก นั้น

เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๒๓ วรรคสี่ ที่บัญญัติให้สิทธิโจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ผู้ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินวางเงินหรือหาประกันต่อศาลในกรณีที่คำร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดีนั้น เมื่อมีการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน ศาลจะพิจารณาคำร้องขอเหมือนอย่างคดีธรรมดา โดยเปิดโอกาสให้โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องขอให้มีการชดเชยค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการยื่นคำร้องขอดังกล่าว เป็นมาตรการกั้นกรองคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยื่นเข้ามาในชั้นบังคับคดีเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม ไม่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกใช้บทบัญญัติดังกล่าวในการประวิงการบังคับคดีให้ล่าช้า เนื่องจากข้อเท็จจริงอาจปรากฏแก่ศาลว่าคำร้องขอนั้นไม่มีมูลหรือเป็นการประวิงการบังคับคดี ดังนั้น เพื่อป้องกันความเสียหายจากเหตุดังกล่าว ศาลจึงอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินวางเงินหรือหาประกันต่อศาล ถ้าผู้ยื่นคำร้องขอไม่ปฏิบัติตาม ศาลอาจมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความและคำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด โดยที่หลักการเดิมก่อนการแก้ไขมาตรา ๒๘๘ ไม่ได้กำหนดให้คำสั่งศาลเป็นที่สุด แต่ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงได้มีการเพิ่มความในวรรคท้ายของมาตรา ๒๘๘ ขึ้นเพื่อวางหลักการให้กระบวนการในเรื่องการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินต้องดำเนินกระบวนการให้เสร็จไปโดยเร็ว เนื่องจากเป็นบทบัญญัติที่บุคคลภายนอกมักจะใช้ในการประวิงการบังคับคดีให้ล่าช้า อีกทั้งหากปล่อยให้มีการอุทธรณ์หรือฎีกาคำสั่งต่อไป คดีจะยืดเยื้อออกไปและเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ไม่มีทางที่จะบังคับคดีได้ เพราะเมื่อมีการอุทธรณ์คำสั่งก็จะต้องวางเงินต่อศาล และศาลก็จำหน่ายคดีไม่ได้เพราะคำสั่งนี้ยังไม่เป็นที่สุด

การกำหนดให้โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินวางเงินหรือหาประกันต่อศาล เพื่อเป็นหลักประกันในกรณีที่คำร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี แม้จะเป็นการกำหนดให้บุคคลภายนอกที่ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินมีภาระในการหาเงินหรือประกันมาขึ้นเป็นหลักประกันต่อศาล แต่เมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่กฎหมายกำหนดเป็นภาระเพื่อให้กระบวนการพิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่กระทบต่อสิทธิของโจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่พึงได้รับการชำระหนี้อย่างเหมาะสม ไม่มีการประวิงการบังคับคดีโดยไม่มีเหตุอันสมควรแล้วก็มีเหตุที่กฎหมายจะกำหนดมาตรการให้ผู้ยื่นคำร้องขอต้องวางเงินหรือหาประกันเพื่อเป็นหลักประกันต่อศาล อยุ่ไรก็ดี การกำหนดให้วางเงินหรือหาประกันในกรณีนี้ กฎหมายมิได้บังคับให้ศาลต้องสั่งตามที่โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาร้องขอ และในกรณีที่ศาลเห็นควรสั่งให้มีหลักประกันเช่นนั้น กฎหมายก็ได้กำหนดว่าต้องเป็นเงินหรือหลักประกันที่มีมูลค่าเป็นสัดส่วนอย่างไร ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมที่คู่กรณีตามคำร้องขอทั้งสองฝ่ายจะพึงได้รับเป็นสำคัญ จึงมิใช่บทบัญญัติที่กำหนดภาระให้แก่บุคคลภายนอกโดยปราศจากเหตุผลสนับสนุนแต่อย่างใด

ประเด็นที่สาม จากคำโต้แย้งที่ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคห้า บัญญัติให้โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเนื่องจากคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดีได้ เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิและความสะดวกแก่เจ้าหนี้เพียงฝ่ายเดียว ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในกฎหมาย เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและฐานะทางเศรษฐกิจ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ นั้น

เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคห้า ที่บัญญัติให้โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการยื่นคำร้องที่ไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ผู้ร้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนได้นั้น เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ได้รับความเสียหายโดยไม่ต้องฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ ทำให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนผู้มีรโรคติและไม่เปิดโอกาสให้มีการประวิงคดี

บทบัญญัติดังกล่าวสอดคล้องกับความยุติธรรมที่เมื่อบุคคลใดได้รับความเสียหายอันเกิดจากการใช้สิทธิโดยมิชอบของบุคคลอื่น บุคคลที่ได้รับความเสียหายนั้นย่อมมีสิทธิที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทน

เพื่อเป็นการเยียวยาจากบุคคลที่เป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายโดยมิชอบนั้นตามหลักความรับผิดชอบเพื่อละเมิดเป็นการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่กรณี ไม่ให้มีการใช้สิทธิขัดขวางการบังคับคดีโดยไม่มีเหตุอันสมควร อีกทั้งการให้อำนาจศาลที่เป็นผู้พิจารณาคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนั้นเองเป็นศาลที่พิจารณาว่าผู้ยื่นคำร้องขอนั้นใช้สิทธิโดยมิชอบเนื่องจากคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดีหรือไม่ เป็นกระบวนการพิจารณาที่สืบเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันย่อมทำให้เกิดกระบวนการตรวจสอบที่เป็นหลักประกันที่เหมาะสมและเที่ยงธรรมสำหรับคู่กรณีทั้งฝ่ายผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินและฝ่ายโจทก์หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาแล้ว มิใช่บทบัญญัติที่ให้สิทธิและความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่เพียงฝ่ายเดียว ไม่เป็นการเพิ่มภาระต่อผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินเกินสมควรแก่เหตุ ไม่ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาคในกฎหมาย ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗

พิจารณาข้อโต้แย้งทั้งสามประเด็นแล้ว เห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง วรรคสี่ และวรรคห้า เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง วรรคสี่ และวรรคห้า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ